

**NÕUKOGU DIREKTIIV 2005/85/EÜ,****1. detsember 2005,****liikmesriikides pagulasseisundi omistamise ja äravõtmise menetluse miinimumnõuete kohta**

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

mesriikides on seega esmane meede varjupaigamenetluste jaoks.

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 63 esimese lõigu punkti 1 alapunkti d,

- (5) Käesoleva direktiivi peaesmärk on kehtestada ühenduses miinimumraamistik pagulasseisundi omistamise ja äravõtmise menetluste kohta.

võttes arvesse komisjoni ettepanekut, <sup>(1)</sup>võttes arvesse Euroopa Parlamendi arvamust, <sup>(2)</sup>

- (6) Pagulasseisundi omistamise ja äravõtmise menetluste eeskirjade ühtlustamine peaks aitama piirata varjupaigataotlejate edasist liikmesriikide vahelist liikumist, mis on põhjustatud erinevustest õigusraamistikus.

võttes arvesse Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee arvamust, <sup>(3)</sup>

ning arvestades järgmist:

- (7) Miinimumnõuete olemusest tulenevalt peaks liikmesriikidel olema õigus kehtestada või säilitada kolmandate riikide kodanike ja kodakondsuseta isikute suhtes, kes paluvad liikmesriigilt rahvusvahelist kaitset, soodsamad sätted, kui selline taotlus on esitatud põhjusel, et asjaomane isik on pagulane Genfi konventsiooni artikli 1 punkti A tähenduses.

- (1) Ühine varjupaigapoliitika, sealhulgas Euroopa ühine varjupaigasüsteem, on osa Euroopa Liidu eesmärgist luua järk-järgult vabadusel, turvalisusel ja õiglusel rajanev ala, mis on avatud isikutele, kes neist sõltumatute asjaolude tõttu taotleavad õiguspäraselt kaitset ühenduses.

- (8) Käesolevas direktiivis austatakse põhiõigusi ja peetakse kinni iseäranis Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga tunnustatud põhimõtetest.

- (2) Oma erakorralisel istungil Tampere 15. ja 16. oktoobril 1999 otsustas Euroopa Ülemkogu püüelda sellise Euroopa ühise varjupaigasüsteemi loomise poole, mis põhineb pagulaste seisundit käsitleva 28. juuli 1951. aasta Genfi konventsiooni, nagu seda on muudetud 31. jaanuari 1967. aasta New Yorgi protokolliga (edaspidi "Genfi konventsioon"), täielikult kohaldamisel, millega kinnitatakse *non-refoulement* põhimõtet ja tagatakse, et kedagi ei sunnita naasma tagakiusajate kätte.

- (9) Käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate isikute kohtlemise osas on liikmesriigid seotud kohustustega, mis tulenevad rahvusvahelistest õigusaktidest, millega nad on ühinenud ja mis keelustavad diskrimineerimise.

- (3) Tampere järeldustes on sätestatud, et Euroopa ühine varjupaigasüsteem peaks lühikeses perspektiivis hõlmama õiglase ja tõhusate varjupaigamenetluste ühiseid nõudeid liikmesriikides ning pikas perspektiivis ühenduse õigusakte, mille tulemuseks on ühine varjupaigamenetlus Euroopa Ühenduses.

- (10) On oluline, et varjupaigataotluste kohta tehakse otsused faktide põhjal ja seda teevad esmatasandil asutused, kelle personalil on vastavad teadmised või kes saab varjupaiga- ja pagulaste alast koolitust.

- (4) Käesolevas direktiivis sätestatud pagulasseisundi omistamise või äravõtmise menetluse miinimumnõuded liik-

- (11) Varjupaigataotluste kohta võimalikult kiiresti otsuse tegemine on nii liikmesriikide kui ka varjupaigataotlejate huvides. Varjupaigataotluste läbivaatamine peaks olema korraldatud liikmesriikide äranägemisel, et nad saaksid vastavalt oma siseriiklikele vajadustele vaadata mis tahes taotluse läbi eelisjärjekorras või selle läbivaatamist kiirendada, võttes arvesse käesoleva direktiivi nõudeid.

<sup>(1)</sup> EÜT C 62, 27.2.2001, lk 231 ja EÜT C 291, 26.11.2002, lk 143.

<sup>(2)</sup> EÜT C 77, 28.3.2002, lk 94.

<sup>(3)</sup> EÜT C 193, 10.7.2001, lk 77. Arvamus on esitatud pärast mittekohustuslikku konsulteerimist.

- (12) Avaliku korra mõiste võib hõlmata süüdimõistmist raske kuriteo eest.
- (13) Genfi konventsiooni artikli 1 tähenduses pagulastena kaitset vajavate isikute nõuetekohase tunnustamise huvides peaks igal taotlejal olema teatavate eranditega juurdepääs menetlusele, võimalus teha koostööd ja nõuetekohaselt suhelda pädevate asutustega, et esitada oma juhtumi kohta asjassepuutuvaid fakte, ning küllaldased protseduurilised tagatised oma juhtumi jätkuvaks menetlemiseks kõikides etappides. Lisaks sellele peaks varjupaigataotluse läbivaatamise menetlus üldjuhul andma taotlejale vähemalt õiguse jääda riiki, kuni menetlev asutus teeb otsuse; õiguse kasutada tõlgi teenuseid oma juhtumi esitamisel, kui asutused teda küsitlevad; võimaluse suhelda ÜRO pagulaste ülemvoliniku esindajaga või tema nimel tegutsevate organisatsioonidega; õiguse saada kohaselt teada otsusest, selle faktilisest ja juriidilisest põhjendusest; võimaluse konsulteerida õigusnõustajaga või muu nõustajaga; ning õiguse saada informatsiooni oma juriidilise staatuse kohta menetluse otsustavatel hetkedel keeles, mille puhul on põhjust oletada, et ta sellest aru saab.
- (14) Lisaks tuleks saatjata alaealiste kohta nende haavatavuse tõttu sätestada eraldi protseduurilised tagatised. Antud kontekstis peaksid liikmesriigid seadma esikohale lapse parimad huvid.
- (15) Kui varjupaigataotleja esitab korduva taotluse ilma uusi tõendeid või argumente esitamata, oleks ebaproportsionaalne kohustada liikmesriike läbivaatamismenetlust täies ulatuses uuesti korraldama. Sellistel juhtudel peaksid liikmesriigid saama valida menetluse, mis võimaldaks teha erandeid varjupaigataotlejatele üldiselt antavatest tagatistest.
- (16) Paljud varjupaigataotlused tehakse liikmesriigi piiril või transiitalas enne taotleja riiki lubamise otsust. Liikmesriigid peaksid saama säilitada olemasolevaid menetlusi piiril, mis sobivad selliste taotlejate eriolukorraga. Määratleda tuleks ühised eeskirjad võimalike erandite jaoks, mis tehakse sellistes olukordades varjupaigataotlejatele üldiselt antavates tagatistes. Piirimenetlusi tuleks peamiselt kohaldada nende taotlejate suhtes, kes ei vasta liikmesriigi territooriumile sisenemise tingimustele.
- (17) Varjupaigataotluse põhjendatuse oluliseks teguriks on taotleja turvalisus tema päritoluriigis. Kui kolmandat riiki võib pidada turvaliseks päritoluriigiks, peaksid liikmesriigid olema võimelised seda turvalisena määratlema ja eeldama selle turvalisust konkreetse taotleja jaoks, välja arvatud juhul, kui taotleja esitab tõsisid vastuargumente.
- (18) Arvestades kolmandate riikide kodanike ja kodakondsuseta isikute pagulaseks tunnustamise ühtlustamise taset, tuleks kehtestada ühised tingimused kolmandate riikide tunnustamiseks turvalisteks päritoluriikideks.
- (19) Kui nõukogu on veendunud, et päritoluriik on need tingimused täitnud, ning on seetõttu lisanud selle riigi käesoleva direktiivi kohaselt vastuvõetavale turvaliste päritoluriikide ühisesse miinimumnimekirja, peaksid liikmesriigid olema kohustatud läbi vaatama avaldused selle riigi kodakondsusega isikutelt või kodakondsuseta isikutelt, kelle peamine elukoht oli varem selles riigis, tuginedes sellele, et selle riigi eeldatav turvalisus on vaidlustatav. Pidades silmas turvaliste päritoluriikide määratlemise poliitilist tähtsust, arvestades eelkõige päritoluriigi inimõiguste olukorra hinnangu mõjusid ja selle mõjusid Euroopa Liidu välispoliitikale, peaks nõukogu mis tahes otsused nimekirja koostamise või muutmise kohta tegema pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga.
- (20) Tulenevalt Bulgaaria ja Rumeenia staatusest Euroopa Liidu kandidaatriikidena ja nende riikide tehtud edusammudest liikmeks saamiseks, tuleks neid käesoleva direktiivi tähenduses pidada turvalisteks päritoluriikideks kuni nende riikide liitumiseni Euroopa Liiduga.
- (21) Kolmanda riigi määratlemine turvalise päritoluriigina käesoleva direktiivi tähenduses ei saa selle riigi kodanikele tagada absoluutset turvalisust. Oma olemuse tõttu saab määratlemise aluseks oleva hinnangu tegemisel võtta üksnes arvesse antud riigi tsiviil-, õiguslikku ja poliitilist olukorda ning seda, kas asjaomases riigis tagakiusamise, piinamise või ebainimliku või alandava kohtlemise või karistamise eest vastutavate inimeste suhtes kohaldatakse sanktsioone ka tegelikult. Sellel põhjusel on oluline, et kui taotleja toob kaalukad põhjused, miks tema olukorras ei saa antud riiki pidada tema jaoks turvaliseks, ei ole tema puhul enam asjakohane käsitada seda riiki turvalisena.

- (22) Liikmesriigid peaksid kontrollima kõikide taotluste sisu, st tuvastama, kas taotlejat saab käsitada pagulasena vastavalt nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivile 2004/83/EÜ kolmandate riikide kodanikele ja kodakondsuseta isikutele pagulasseisundi või muud liiki rahvusvahelist kaitset vajava isiku staatuse omistamise miinimumnõuete ja pakutava kaitse sisu kohta, <sup>(1)</sup> kui käesolevas direktiivis ei sätestata teisiti, eelkõige juhul, kui on põhjust oletada, et teine riik korraldab tuvastamise või võimaldab piisavat kaitset. Eriti ei tohiks liikmesriike kohustada hindama varjupaigataotluse sisu, kui esimene varjupaigariik on taotlejale andnud pagulasseisundi või muul moel piisava kaitse ja taotleja lubatakse sinna riiki tagasi.
- (23) Liikmesriike ei tohiks samuti kohustada varjupaigataotluse sisu hindama, kui siseriiklikus õiguses määratletud sideme tõttu kolmanda riigiga on põhjust eeldada, et taotleja otsib kaitset nimetatud kolmandalt riigilt. Liikmesriigid peaksid tegutsema lähtuvalt sellest üksnes siis, kui asjassepuutuv taotleja oleks kõnealuses kolmandas riigis kaitstud. Varjupaigataotlejate edasise liikumise vältimise huvides tuleks kehtestada ühised eeskirjad liikmesriikidele kolmandate riikide turvaliseks päritoluriigiks tunnistamiseks.
- (24) Eriti kõrgeid inimõiguste ja pagulaste kaitse nõudeid järgivate Euroopa kolmandate riikide puhul tuleks liikmesriikidel lubada varjupaigataotlusi mitte läbi vaadata või mitte vaadata läbi täielikult selliste taotlejate puhul, kes sisenevad nende territooriumile sellistest Euroopa kolmandatest riikidest. Arvestades piiratud või ärajäänud läbivaatamise võimalikke tagajärgi taotleja jaoks, peaks turvalise kolmanda riigi mõiste kohaldamine piirduma juhtumitega, mis hõlmavad kolmandaid riike, mille puhul nõukogu on veendunud, et käesolevas direktiivis sätestatud asjassepuutuva kolmanda riigi turvalisuse kõrgeid nõudeid järgitakse. Nõukogu peaks tegema otsused selles küsimuses pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga.
- (25) Tulenevalt käesolevas direktiivis sätestatud mõlemat turvalise kolmanda riigi mõistet käsitlevate ühiste nõuete olemusest sõltub nende mõistete tegelik mõju sellest, kas kõnealune kolmas riik lubab kõnealusel taotlejal siseneda oma territooriumile.
- (26) Seoses pagulasseisundi äravõtmisega peaks liikmesriik tagama, et pagulasseisundiga kaasnevaid eeliseid kasutada vaid isikuid teavitatakse nõuetekohaselt nende staatuse võimalikust uuesti läbivaatamisest ning et neil on võimalus esitada oma seisukoht enne, kui asutused võivad teha põhjendatud otsuse nende pagulasseisundi äravõtmiseks. Nendest tagatistest võib siiski loobuda, kui pagulasseisundi lõppemise põhjused ei ole seotud tingimuste muutumisega, millel tunnustamine põhines.
- (27) Asjaolu, et otsuseid varjupaigataotluse ja pagulasseisundi äravõtmise kohta saab asutamislepingu artikli 234 mõistes kohtus vaidlustada, peegeldab ühenduse õiguse üldpõhimõtet. Õiguskaitsevahendi tõhusus, ka seoses asjassepuutuvate faktide läbivaatamisega, sõltub iga liikmesriigi haldus- ja õigussüsteemist kui tervikust.
- (28) Kooskõlas asutamislepingu artikliga 64 ei mõjuta käesolev direktiiv nende kohustuste täitmist, mis on liikmesriikidel avaliku korra säilitamiseks ja sisejulgeoleku kaitseks.
- (29) Käesolev direktiiv ei käsitle menetlusi, mida reguleerib nõukogu 18. veebruari 2003. aasta määrus (EÜ) nr 343/2003, millega kehtestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määratlemiseks, kes vastutab ühes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku esitatud varjupaigataotluse läbivaatamise eest. <sup>(2)</sup>
- (30) Käesoleva direktiivi rakendamist tuleks korrapäraselt hinnata vähemalt iga kahe aasta järel.
- (31) Kuna käesoleva määruse eesmärki, milleks on pagulasseisundi omistamise ja äravõtmise menetluse miinimumnõuete kehtestamine liikmesriikides, ei suuda liikmesriigid piisaval määral saavutada ning seda saab seetõttu paremini saavutada ühenduse tasandil, võib ühendus võtta meetmeid vastavalt asutamislepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttele. Kooskõlas samas artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõttega ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (32) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Ühenduse asutamislepingule lisatud Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukohta käsitleva protokollis artikli 3 kohaselt teatas Ühendkuningriik 24. jaanuari 2001. aasta kirjaga oma soovist osaleda käesoleva direktiivi vastuvõtmises ja kohaldamises.

<sup>(1)</sup> ELT L 304, 30.9.2004, lk 12.

<sup>(2)</sup> ELT L 50, 25.2.2003, lk 1.

- (33) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Ühenduse asutamis-lepingule lisatud Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukohta käsitleva protokolli artikli 3 kohaselt teatas Iirimaa 14. veebruari 2001. aasta kirjaga oma soovist osaleda käesoleva direktiivi vastuvõtmises ja kohaldamises.
- (34) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Ühenduse asutamis-lepingule lisatud Taani seisukohta käsitleva protokolli artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva direktiivi vastuvõtmisel ning see direktiiv ei ole talle siduv ega kuulu tema suhtes kohaldamisele,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

#### I PEATÜKK

#### ÜLDSÄTTED

##### Artikkel 1

##### Eesmärk

Käesoleva direktiivi eesmärgiks on kehtestada liikmesriikides pagulasseisundi omistamise ja äravõtmise menetluse miinimum-nõuded.

##### Artikkel 2

##### Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) *Genfi konventsioon* – 28. juuli 1951. aasta Genfi pagulasseisundi konventsioon, mida on muudetud 31. jaanuari 1967. aasta New Yorgi protokolliga;
- b) *taotlus või varjupaigataotlus* – kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku esitatud taotlus, mida võidakse käsitada mõnelt liikmesriigilt rahvusvahelise kaitse taotlemisena Genfi konventsiooni alusel. Rahvusvahelise kaitse taotlemist käsitletakse varjupaigataotlusena, välja arvatud juhul, kui asjaomane isik selgesõnaliselt taotleb mõnda muud liiki kaitset, mida saab taotleda eraldi;
- c) *taotleja või varjupaigataotleja* – kolmanda riigi kodanik või kodakondsuseta isik, kes on esitanud varjupaigataotluse, mille suhtes ei ole lõplikku otsust veel tehtud;
- d) *lõplik otsus* – otsus selle kohta, kas kolmanda riigi kodanikule või kodakondsuseta isikule antakse pagulasseisund direktiivi 2004/83/EÜ alusel ning mille suhtes ei kohaldata enam
- käesoleva direktiivi V peatükist tulenevat õiguskaitsevahendit, olenemata sellest, kas õiguskaitsevahendil on toime, mis võimaldab taotlejal jääda asjaomasesse liikmesriiki kuni otsuse saamiseni, arvestades käesoleva direktiivi III lisa;
- e) *tuvastav asutus* – liikmesriigi kohtulaadne asutus või haldusorgan, mis vastutab varjupaigataotluse läbivaatamise eest ning on pädev võtma vastu esimese astme otsuseid, kui I lisast ei tulene teisiti;
- f) *pagulane* – kolmanda riigi kodanik või kodakondsuseta isik, kes vastab Genfi konventsiooni artikli 1 nõuetele, mis on sätestatud direktiivis 2004/83/EÜ;
- g) *pagulasseisund* – kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku pagulaseks tunnistamine liikmesriigi poolt;
- h) *saatjata alaealine* – alla 18aastane isik, kes saabub liikmesriigi territooriumile tema eest seaduste või tavade kohaselt vastutava täiskasvanuta, ja seda senikaua kuni selline täiskasvanu ei ole teda tegelikult oma hoole alla võtnud; see mõiste hõlmab ka alaealist, kes on jäänud saatjata pärast tema sisenemist liikmesriikide territooriumile;
- i) *esindaja* – isik, kes tegutseb saatjata alaealise eestkostjaks oleva organisatsiooni nimel; isik, kes tegutseb siseriikliku organisatsiooni nimel, mis vastutab alaealiste hooldamise ja heaolu eest või mõni muu asjakohane esindaja, kes on määratud kaitsma saatjata alaealise huvisid;
- j) *pagulasseisundi äravõtmine* – pädeva asutuse otsus tühistada, lõpetada või keelduda isiku pagulasseisundi uuendamisest vastavalt direktiivile 2004/83/EÜ;
- k) *liikmesriiki jäämine* – jäämine selle liikmesriigi territooriumile, kaasa arvatud piirile või transiiditsoonile, kus varjupaigataotlus esitati või kus seda läbi vaadatakse.

##### Artikkel 3

##### Reguleerimisala

1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse kõikide varjupaigataotluste, mis on esitatud liikmesriigi territooriumil, kaasa arvatud piiril või transiiditsoonis, ning pagulasseisundi äravõtmise suhtes.

2. Käesolevat direktiivi ei kohaldata liikmesriikide välisesindustele esitatud diplomaatilise või territoriaalse varjupaiga taotluste suhtes.

3. Kui liikmesriigid kasutavad menetlust või kehtestavad menetluse, kus varjupaigataotlusi vaadatakse läbi nii Genfi konventsioonil põhinevate taotlustena kui muud liiki rahvusvahelise kaitse taotlustena, mis on määratletud direktiivi 2004/83/EÜ artiklis 15, kohaldavad nad käesolevat direktiivi kogu menetluse vältel.

4. Lisaks sellele võivad liikmesriigid kohaldada käesolevat direktiivi menetluste puhul, kus tehakse otsus mis tahes liiki rahvusvahelise kaitse taotluste kohta.

#### Artikkel 4

##### Vastutavad ametiasutused

1. Liikmesriigid määravad kõikide menetluste jaoks tuvastava asutuse, mis vastutab taotluste asjakohase läbivaatamise eest kooskõlas käesoleva direktiiviga, eelkõige artikli 8 lõikega 2 ja artikliga 9.

Vastavalt määruse (EÜ) nr 343/2003 artikli 4 lõikele 4 tegeleb liikmesriigi territooriumil teise liikmesriigi immigratsioonikontrolli teostavale asutusele esitatud varjupaigataotlustega liikmesriik, mille territooriumil olles taotlus esitati.

2. Liikmesriigid võivad siiski ette näha, et läbivaatamise eest vastutab mõni muu asutus, kui eesmärgiks on:

- a) vaadata läbi juhtumid, kus kaalutakse taotleja üleandmist teisele riigile vastavalt eeskirjadele, millega kehtestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab varjupaigataotluse läbivaatamise eest kuni ajani, mil üleandmine aset leiab või ajani, mil taotluse saanud riik keeldub taotluse esitajat vastu või tagasi võtmast;
- b) võtta siseriiklikke julgeolekusätteid silmas pidades vastu otsus taotluse kohta tingimusel, et enne otsuse vastuvõtmist konsulteeritakse tuvastava asutusega, kas taotlejat saab direktiivi 2004/83/EÜ põhjal käsitleda pagulasena;
- c) teostada taotluse esialgne läbivaatamine vastavalt artiklile 32 tingimusel, et kõnealusel asutusel on juurdepääs taotleja eelnevat taotlust sisaldavale toimikule;
- d) vaadata juhtumid läbi artikli 35 lõikes 1 sätestatud menetluse raames;
- e) keelduda artikli 35 lõigetes 2–5 sätestatud menetluse raames andmast riiki sisenemise luba vastavalt kehtestatud tingimustele kui kõnealuste sätete tingimustest ei tulene teisiti;

f) teha kindlaks, kas taotleja soovib siseneda või on sisenenud liikmesriiki artiklis 36 määratletud turvalisest kolmandast riigist kui kõnealusel artikli tingimustest ei tulene teisiti.

3. Liikmesriigid tagavad, et vastavalt lõikele 2 määratud asutuste töötajatel on nõuetekohased teadmised või nad saavad vajalikku koolitust täitmaks käesoleva direktiivi rakendamisel neile pandud kohustusi.

#### Artikkel 5

##### Soodsamad sätted

Liikmesriigid võivad kehtestada või säilitada soodsamad nõuded pagulasstaatuse andmisele ja selle äravõtmisele, kuivõrd need nõuded ühilduvad käesoleva direktiiviga.

## II PEATÜKK

### ÜLDPÕHIMÕTTED JA TAGATISED

#### Artikkel 6

##### Juurdepääs menetlusele

1. Liikmesriigid võivad nõuda varjupaigataotluse esitamist isiklikult ja/või kindlaksmääratud kohas.

2. Liikmesriigid tagavad, et igal täisealisel õigus- ja teovõimelisel isikul oleks õigus esitada varjupaigataotlus enda nimel.

3. Liikmesriigid võivad ette näha, et taotleja võib esitada taotluse ülalpeetava nimel. Sellisel juhul tagavad liikmesriigid, et täisealised ülalpeetavad annavad nõusoleku taotluse esitamiseks nende nimel, vastasel juhul on neil võimalik esitada taotlus enda nimel.

Nõusolekut nõutakse taotluse esitamise või hiljemalt täisealise ülalpeetava küsitlemise ajal.

4. Liikmesriigid võivad siseriiklike õigusaktidega määrata kindlaks juhtumid, kus:

a) alaealine võib taotluse ise esitada;

b) saatjata alaealise eest peab avalduse esitama esindaja nagu sätestatud artikli 17 lõike 1 punktis a;

- c) esitatud varjupaigataotlust käsitletakse ka vallalise alaealise eest esitatud varjupaigataotlusena.

kaudu taotleja on liikmesriiki tulnud, ning et vastav teave on kättesaadav taotluste läbivaatamise ja otsuste vastuvõtmise eest vastutavale personalile;

5. Liikmesriigid tagavad, et asutused, kelle poole varjupaigataotlust esitada soovivad isikud tõenäoliselt pöörduvad, oleksid võimelised andma nendele isikutele nõu, kuidas ja kuhu avaldus esitada, samuti võivad liikmesriigid nõuda, et nimetatud asutused edastaksid taotluse pädevale asutusele.

- c) taotluste läbivaatamise ja otsuste vastuvõtmise eest vastutaval personalil on vajalikud teadmised varjupaika ja pagulasi käsitlevatest õigusaktidest.

#### Artikkel 7

##### **Õigus jääda liikmesriiki kuni taotluse läbivaatamiseni**

1. Taotluse esitajal lubatakse jääda liikmesriiki üksnes menetluse eesmärgil kuni tuvastav asutus on vastu võtnud otsuse vastavalt III peatükis sätestatud esimese astme menetlusele. Kõnealune õigus riiki jääda ei anna õigust saada elamisluba.

3. V peatükis osutatud asutustel on juurdepääs oma ülesannete täitmiseks vajalikule, lõike 2 punktis b osutatud üldisele teabele tuvastava asutuse või taotleja kaudu või muul viisil.

4. Liikmesriigid võivad ette näha eeskirjad, mis käsitlevad taotluste läbivaatamiseks vajalike dokumentide tõlkimist.

2. Liikmesriigid võivad teha erandi ainult juhul, kui vastavalt artiklitele 32 ja 34 korduvat taotlust enam läbi ei vaadata või kui liikmesriigid annavad isiku kas üle või välja teisele liikmesriigile kooskõlas Euroopa vahistamismääruses (<sup>1</sup>) sätestatud kohustustega või kolmandale riigile või rahvusvahelisele kriminaalkohtule või tribunalile.

#### Artikkel 9

##### **Tuvastava asutuse otsustele esitatavad nõuded**

1. Liikmesriigid tagavad, et otsused varjupaigataotluse kohta tehakse kirjalikult.

#### Artikkel 8

##### **Taotluse läbivaatamise nõuded**

1. Ilma et see piiraks artikli 23 lõike 4 punkti i kohaldamist, tagavad liikmesriigid, et varjupaigataotlusi ei lükata tagasi ega jäeta läbivaatamisest kõrvale ainult põhjusel, et neid ei esitatud niipea kui võimalik.

2. Liikmesriigid tagavad, et taotluse rahuldamata jätmise korral esitatakse otsuses seda õigustavad asjaolud ja õiguslikud põhjused ning et teave otsuse vaidlustamise võimaluste kohta esitatakse kirjalikult.

2. Liikmesriigid tagavad, et tuvastavad asutused võtavad varjupaigataotluse kohta otsuse vastu pärast taotluse asjakohast läbivaatamist. Sel eesmärgil tagavad liikmesriigid, et:

Liikmesriigid ei pea pagulasseisundi andmisest keeldumist otsuses põhjendama, kui taotlejale antakse staatus, mis annab talle siseriikliku ja ühenduse õiguse raames samad õigused ja eelised mis pagulasseisund direktiivi 2004/83/EÜ põhjal. Sellistel juhtudel tagavad liikmesriigid, et pagulasseisundi andmisest keeldumise põhjused on kirjas taotleja toimikus ning et taotlejal on soovi korral juurdepääs oma toimikule.

a) taotlused vaadatakse läbi ja otsused tehakse individuaalselt, objektiivselt ja erapooletult;

Lisaks sellele ei pea liikmesriigid andma kirjalikku teavet eitava otsuse vaidlustamise kohta, kui taotlejat on varem teavitatud, kas kirjalikult või taotlejale juurdepääsetaval elektroonilisel viisil, kuidas sellist otsust vaidlustada.

b) täpset ja ajakohast teavet hangitakse erinevatest allikatest, nagu näiteks ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ametilt (UNHCR) üldise olukorra kohta varjupaigataotluse esitanud isiku päritoluriigis ning vajadusel transiidiriikides, mille

3. Artikli 6 lõike 3 kohaldamisel ning alati, kui taotlus põhineb samadel alustel, võivad liikmesriigid võtta vastu ühe otsuse, mis kehtib ka kõigi ülalpeetavate kohta.

(<sup>1</sup>) Nõukogu 13. juuni 2002. aasta raammäärus 2002/584/JSK Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta (EÜT L 190, 18.7.2002, lk 1).

## Artikkel 10

**Varjupaigataotleja tagatised**

1. III peatükis sätestatud menetluste suhtes peavad liikmesriigid tagama, et kõigil varjupaigataotlejatel oleksid järgmised tagatised:

- a) varjupaigataotlejat peab teavitama keeles, mille puhul on põhjust oletada, et ta seda mõistab, sellest, millist menetlust tuleb järgida, millised on tema õigused ja kohustused menetluse ajal ning millised on võimalikud tagajärjed, kui ta ei pea kinni oma kohustustest ja ei tee koostööd ametivõimudega. Varjupaigataotlejat peab teavitama menetluse kestusest ning tema käsutuses olevatest vahenditest direktiivi 2004/83/EÜ artiklis 4 osutatud elementide esitamiseks. Teave tuleb edastada sellise ajavaruga, et varjupaigataotlejatel oleks võimalik kasutada käesoleva direktiiviga tagatud õigusi ning järgida artiklis 11 kirjeldatud kohustusi;
- b) varjupaigataotlejal peab olema võimalus kasutada oma juhtumi pädevale asutusele esitamisel tõlgi teenuseid alati kui see osutub vajalikuks. Liikmesriigid peavad tõlketeenuse osutamist vajalikuks vähemalt juhul, kui tuvastav asutus palub taotlejat ilmuda küsitlusele vastavalt artiklitele 12 ja 13 ning asjakohast suhtlemist ei saa ilma nimetatud teenuseta tagada. Nimetatud juhul ja muudel juhtudel, kus pädevad asutused kutsuvad taotleja välja, makstakse teenuste eest avalikest vahenditest;
- c) varjupaigataotlejal peab olema võimalus võtta ühendust UNHCRiga või mõne muu liikmesriigi territooriumil vastava liikmesriigiga sõlmitud kokkuleppe alusel UNHCRi nimel tegutseva organisatsiooniga;
- d) varjupaigataotlejat peab mõistliku aja jooksul teavitama tuvastava asutuse otsusest tema varjupaigataotluse kohta. Kui varjupaigataotlejat esindab ametlikult juriidiline nõustaja või muu nõustaja, võivad liikmesriigid otsusest teavitada teda ja mitte varjupaigataotlejat;
- e) varjupaigataotlejat peab teavitama tuvastava asutuse otsusest keeles, mille puhul on põhjust oletada, et varjupaigataotleja seda mõistab, kui teda ei abista ega esinda juriidiline nõustaja ega muu nõustaja ning kui tasuta õigusabi pole kättesaadav. Edastatavast teabest peab selguma, kuidas vaidlustada eitavat otsust vastavalt artikli 9 lõike 2 sätetele.

2. V peatükis sätestatud menetluste suhtes peavad liikmesriigid tagama, et kõigil varjupaigataotlejatel oleksid käesoleva artikli lõike 1 punktides b, c ja d loetletud tagatistega samaväärsed tagatised.

## Artikkel 11

**Varjupaigataotleja kohustused**

1. Liikmesriigid võivad kehtestada varjupaigataotlejatele kohustuse teha koostööd pädevate asutustega, niivõrd kui see on vajalik taotluse läbivaatamiseks.

2. Liikmesriigid võivad eelkõige ette näha, et:

- a) varjupaigataotleja peab endast pädevatele asutustele teada andma või ilmuma isiklikult kohale, kas viivitamata või kindlaksmääratud ajal;
- b) varjupaigataotleja peab andma ära taotluse läbivaatamise seisukohalt olulised tema valduses olevad dokumendid, nagu näiteks passi;
- c) varjupaigataotleja peab teatama pädevatele asutustele oma elukoha või aadressi ning teavitama neid selle muutumisest nii kiiresti kui võimalik. Liikmesriigid võivad ette näha, et taotleja peab nõustuma igasuguse ühendusevõtuga elukohas või aadressil, millest ta on pädevaid asutusi viimati teavitanud;
- d) pädevad asutused võivad taotleja ja temaga kaasas olevad asjad läbi otsida;
- e) pädevad asutused võivad teha taotlejast foto ning
- f) pädevad asutused võivad lindistada taotleja suulisi ütlusi tingimusel, et viimast on sellest eelnevalt teavitatud.

## Artikkel 12

**Küsitlus**

1. Enne, kui tuvastav asutus võtab vastu otsuse, antakse varjupaigataotlejale võimalus tema varjupaigataotlusega seonduvaks küsitluseks, mille viib läbi siseriiklike seaduste alusel pädevaks tunnistatud isik.

Liikmesriigid võivad anda ka igale artikli 6 lõikes 3 osutatud ülalpeetavatele täisealisele isikule võimaluse lasta end küsitleda.

Liikmesriigid võivad määrata siseriiklike õigusaktidega ära juhtumid, kus alaealisele antakse võimalus lasta end küsitleda.

2. Küsitluse võib ära jätta, kui:

- a) tuvastav asutus saab võtta vastu positiivse otsuse olemasolevate tõendite alusel või
- b) pädev asutus on taotlejaga juba kohtunud seoses tema abistamisega taotluse täitmisel ning taotlust puudutava olulise teabe esitamisega direktiivi 2004/83/EÜ artikli 4 lõike 2 tingimustel või
- c) tuvastav asutus leiab taotleja poolt esitatud teabe põhjalikul uurimisel, et taotlus on artikli 23 lõike 4 punktides a, c, g, h ja j nimetatud asjaolude tõttu põhjendamatult.

3. Küsitluse võib ka ära jätta, kui see pole praktikas mõistlikult läbiviidav, eelkõige juhul, kui pädev asutus on seisukohal, et taotleja pole temast mitteolenevatel püsivatel asjaoludel küsitluseks võimeline või suuteline. Kahtluse korral võivad liikmesriigid nõuda arsti või psühhiaatri tõendit.

Kui liikmesriik ei taga isiku küsitluse võimalust vastavalt käesolevale lõikele, tuleb teha asjakohaseid jõupingutusi võimaldamaks taotlejal või ülalpeetaval esitada lisateavet muul viisil.

4. Käesoleva artikli kohase küsitluse läbiviimata jätmine ei takista tuvastavat asutust võtmast vastu otsust varjupaigataotluse kohta.

5. Lõike 2 punktide b ja c ning lõike 3 kohase küsitluse läbiviimata jätmine ei mõjuta tuvastava asutuse otsust ebasoodsas suunas.

6. Olenemata artikli 20 lõikest 1 võivad liikmesriigid võtta varjupaigataotluse kohta otsuse tegemisel arvesse asjaolu, et taotleja ei ilmunud küsitlusele, välja arvatud juhul, kui tal oli mitteilmumiseks mõjuv põhjus.

#### Artikkel 13

##### Küsitlusele esitatavad nõuded

1. Küsitlus toimub tavaliselt ilma perekonnaliikmete juuresolekuta, välja arvatud juhul, kui tuvastav asutus peab perekonnaliikmete juuresviibimist asjakohase küsitluse läbiviimise seisukohalt vajalikuks.

2. Küsitlus peab toimuma tingimustes, mis tagavad vajaliku konfidentsiaalsuse.

3. Liikmesriigid astuvad vajalikke samme, et tagada küsitluste toimumine tingimustes, kus taotlejatel on võimalus põhjalikult põhjendada oma taotlust. Selleks liikmesriigid:

- a) tagavad, et küsitlust läbiviiv isik oleks piisavalt pädev, et võtta võimalikult palju arvesse taotlusega seotud isiklikke või üldisi asjaolusid, kaasa arvatud taotleja kultuurilist tausta ja kaitsetut olekut; ning
- b) valivad tõlgi, kes on võimeline tagama asjakohase suhtlemise taotleja ja küsitlust läbiviiva isiku vahel. Suhtlemiskeeleks ei pea olema keel, mida varjupaigataotleja eelistab, kui on mõni teine keel, mille puhul on põhjust oletada, et varjupaigataotleja seda mõistab ja on võimeline selles keeles suhtlema.

4. Liikmesriigid võivad ette näha eeskirjad, mis puudutavad kolmandate isikute viibimist küsitluse juures.

5. Käesolevat artiklit kohaldatakse ka artikli 12 lõike 2 punktis b osutatud kohtumise puhul.

#### Artikkel 14

##### Küsitlust käsitleva aruande tähtsus menetluses

1. Liikmesriigid tagavad, et iga küsitluse kohta koostatakse kirjalik aruanne, mis sisaldab vähemalt taotleja poolt taotluse kohta esitatud olulist teavet direktiivi 2004/83/EÜ artikli 4 lõike 2 tähenduses.

2. Liikmesriigid tagavad, et taotlejal oleks võimalus pääseda küsitlust käsitlevale aruandele juurde õigeaegselt. Kui juurdepääs võimaldatakse alles pärast seda, kui tuvastav asutus on otsuse teinud, tagab liikmesriik juurdepääsu niipea kui võimalik, et kaebuse saaks õigeaegselt ette valmistada ja esitada.

3. Liikmesriigid võivad nõuda küsitlust käsitlevale aruandele taotleja heakskiitu.

Kui taotleja keeldub küsitlust käsitlevat aruannet heaks kiitmast, märgitakse keeldumise põhjused taotleja toimumusse.

Taotleja keeldumine aruande heakskiitmisest ei takista tuvastavat asutust võtmast vastu otsust taotluse kohta.

4. Käesolevat artiklit kohaldatakse ka artikli 12 lõike 2 punktis b osutatud kohtumise puhul.

#### Artikkel 15

##### Õigus õigusabile ja esindamisele

1. Liikmesriigid võimaldavad varjupaigataotlejatel konsulteerida varjupaigataotlust käsitlevates küsimustes oma kulul siseriiklike õigusaktide alusel tunnustatud ja tegutseva juriidilise nõustaja või muu nõustajaga.

2. Kui tuvastav asutus teeb eitava otsuse, tagavad liikmesriigid taotlejale viimase nõudmisel tasuta õigusabi ja/või esindaja teenused vastavalt lõike 3 sätetele.

3. Liikmesriigid võivad oma siseriiklikes õigusaktides ette näha, et tasuta õigusabi ja/või esindaja teenuseid võimaldatakse:

a) ainult kohtumenetluses vastavalt V peatükile, kuid mitte siseriiklike õigusaktidega ette nähtud edasiste kaebuste või läbivaatamiste puhul, kaasa arvatud kaebuse uuesti läbivaatamine pärast edasikaebust või edasist läbivaatuse toimumist ja/või

b) ainult neile, kellel endal pole piisavaid vahendeid ja/või

c) ainult juriidilistele nõustajatele või teistele nõustajatele, kes on siseriiklike õigusaktidega spetsiaalselt määratud abistama ja/või esindama varjupaigataotlejat ja/või

d) ainult juhul, kui on tõenäoline, et kaebuse või läbivaatamise tulemus on positiivne.

Liikmesriigid tagavad, et punkti d kohast õigusabi ja/või esindatust omavoliliselt ei piirata.

4. Liikmesriigid võivad ette näha õigusabi ja/või esindatuse taotluse esitamise ja menetlemise eeskirjad.

5. Liikmesriigid võivad ka:

a) kehtestada tasuta õigusabile ja/või esindaja teenustele rahalised ja/või ajalised piirmäärad, tingimusel, et nendega ei piirata omavoliliselt juurdepääsu õigusabile ja/või esindaja teenustele;

b) ette näha, et tasude ja muude kulude osas ei koheldaks õigusabiga seotud küsimustes varjupaigataotlejaid soodsamalt kui liikmesriigi enda kodanikke.

6. Liikmesriigid võivad nõuda tehtud kulutuste osalist või täielikku korvamist siis või juhul, kui taotleja rahaline olukord on oluliselt paranenud või kui toetuse andmise otsus tehti taotleja esitatud valeandmete põhjal.

#### Artikkel 16

##### Õigusabi ja esindamise ulatus

1. Liikmesriigid tagavad, et siseriiklike õigusaktide alusel tunnustatud või sellisena lubatud juriidilisel nõustajal või muul nõustajal, kes siseriiklikes õigusaktides sätestatud tingimustel abistab või esindab varjupaigataotlejat, oleks juurdepääs taotleja toimikus sisalduvale teabele, mida tõenäoliselt V peatükis osutatud asutused hindavad, niivõrd kui see teave on taotluse läbivaatamise seisukohalt oluline.

Liikmesriigid võivad teha erandi, kui teabe või allika avalikustamine ohustab riiklikku julgeolekut, teavet edastavate organisatsioonide või isikute julgeolekut või isiku(te) julgeolekut, keda teave puudutab või kui avalikustamise tagajärjel satuvad ohtu taotluse läbivaatamisega seotud liikmesriigi pädevate asutuste uurimisalased huvid või liikmesriigi rahvusvahelised suhted. Sellistel juhtudel peab kõnealusele teabele või allikale olema juurdepääs V peatükis osutatud asutustel, välja arvatud juhul, kus juurdepääs on välistatud riiklikel julgeoleku kaalutlustel.

2. Liikmesriigid tagavad, et varjupaigataotlejat abistaval või esindaval juriidilisel nõustajal või muul nõustajal on varjupaigataotleja nõustamise eesmärgil juurdepääs suletud territooriumitele, näiteks kinnipidamiskohtadele ja transiiditsoonidele. Liikmesriigid võivad piirata taotleja külastamist suletud territooriumitel ainult juhul, kui sellised piirangud on siseriiklike õigusaktide põhjal objektiivselt vajalikud julgeoleku, avaliku korra või territooriumi halduskorralduse huvides või selleks, et tagada taotluse tõhus läbivaatamine, tingimusel, et juriidilise nõustaja või muu nõustaja juurdepääsu ei piirata seejuures märkimisväärselt või ei muudeta juurdepääsu päris võimatuks.

3. Liikmesriigid võivad sätestada eeskirjad, mis näevad ette juriidiliste nõustajate või muude nõustajate juuresoleku kõikidel menetluse käigus toimuvatel küsitlustel, ilma et see piiraks käesoleva artikli või artikli 17 lõike 1 punkti b kohaldamist.

4. Liikmesriigid võivad sätestada, et taotlejal on lubatud võtta küsitlusele kaasa siseriiklike õigusaktidega sellisena tunnustatud juriidiline nõustaja või muu nõustaja.

Liikmesriigid võivad nõuda, et taotleja viibiks küsitluse juures ka siis, kui teda esindab siseriiklikes õigusaktides sätestatud tingimustel juriidiline nõustaja või muu nõustaja ning et taotleja vastaks esitatud küsimustele ise.

Juriidilise nõustaja või muu nõustaja puudumine ei takista pädevat asutust küsitlust läbi viimast.

#### Artikkel 17

##### Tagatised saatjata alaealisele

1. Kõikide käesolevas direktiivis sätestatud menetluste suhtes ja ilma et see piiraks artiklite 12 ja 14 sätete kohaldamist, liikmesriigid:

- a) rakendavad võimalikult kiiresti meetmeid tagamaks, et saatjata alaealist esindaks ja/või abistaks taotluse läbivaatamise ajal esindaja. Selliseks esindajaks võib olla ka 27. jaanuari 2003. aasta direktiivi 2003/9/EÜ (millega sätestatakse miinimumnõuded varjupaigataotlejate vastuvõtmisele) <sup>(1)</sup> artiklis 19 osutatud esindaja;
- b) tagavad, et esindajale antakse võimalus teavitada saatjata alaealist küsitluse tähendusest ja võimalikest tagajärgedest ning vajadusel sellest, kuidas küsitluseks valmistuda. Liikmesriigid lubavad esindajal viibida küsitluse juures ning esitada küsimusi või teha märkusi küsitlust läbiviiva isiku kehtestatud piirides.

Liikmesriigid võivad nõuda, et saatjata alaealine viibiks küsitluse juures ka juhul, kui tema esindaja on kohal.

2. Liikmesriigid ei pea esindajat määrama, kui saatjata alaealine:

- a) saab suure tõenäosusega täisealiseks enne, kui esimese astme otsus vastu võetakse või
- b) saab tasuta kasutada juriidilise nõustaja või muu nõustaja teenuseid, kes on siseriiklike õigusaktide alusel sellisena tunnustatud ja määratud täitma esindajale pandud kohustusi; või

c) on või on olnud abielus.

<sup>(1)</sup> ELT L 31, 6.2.2003, lk 18.

3. Liikmesriigid võivad kooskõlas 1. detsembril 2005 kehtivate õigusaktidega esindajat mitte määrata, kui saatjata alaealine on 16aastane või vanem, välja arvatud juhul, kui ta pole võimeline oma taotlusega seotud toiminguid ilma esindajata teostama.

4. Liikmesriigid tagavad, et:

- a) juhul, kui saatjata alaealisega tuleb tema varjupaigataotluse suhtes läbi viia artiklites 12, 13 ja 14 osutatud küsitlus, viib küsitlust läbi isik, kellel on piisavad teadmised alaealiste erivajadustest;
- b) saatjata alaealise taotluse osas valmistab tuvastava asutuse otsuse ette isik, kel on vajalikud teadmised alaealiste erivajadustest.

5. Liikmesriigid võivad varjupaigataotluse läbivaatamise raames teha saatjata alaealise vanuse kindlaks arstliku läbivaatuse teel.

Seoses arstliku läbivaatusega tagavad liikmesriigid, et:

- a) enne varjupaigataotluse läbivaatamist teavitatakse saatjata alaealist keeles, mille puhul on põhjust oletada, et varjupaigataotleja seda mõistab, võimalusest määrata vanust arstliku kontrolli teel. Saatjata alaealist tuleb teavitada ka sellest, millisel viisil läbivaatust sooritatakse, kuidas mõjutavad arstliku läbivaatuse võimalikud tulemused varjupaigataotluse läbivaatamist ning millised on tagajärjed, kui saatjata alaealine keeldub arstlikust läbivaatusest;
- b) saatjata alaealine ja/või tema esindaja annaksid nõusoleku määrata asjaomase alaealise vanust arstliku läbivaatuse teel; ning
- c) otsus lükata arstlikust läbivaatusest keeldunud saatjata alaealise varjupaigataotlus tagasi ei põhineks ainult nimetatud keeldumisel.

Asjaolu, et saatjata alaealine on keeldunud arstlikust läbivaatusest, ei takista tuvastaval asutusel vastu võtmast otsust varjupaigataotluse kohta.

6. Käesoleva artikli rakendamisel on liikmesriikide esmaseks kohuseks lähtuda lapse huvidest.

#### Artikkel 18

##### Kinnipidamine

1. Liikmesriigid ei pea isikut kinni ainult sel põhjusel, et viimane on varjupaigataotleja.

2. Kui varjupaigataotlejat peetakse kinni, tagavad liikmesriigid võimaluse asja kiireks kohtulikuks läbivaatamiseks.

#### Artikkel 19

##### Menetlus taotluse tagasivõtmise korral

1. Kui liikmesriik on siseriiklike õigusaktidega ette näinud võimaluse varjupaigataotlus sõnaselgelt tagasi võtta ja kui varjupaigataotleja seda teeb, tagavad liikmesriigid, et tuvastav asutus teeb otsuse taotluse läbivaatamise lõpetamise või taotluse tagasilükkamise kohta.

2. Liikmesriigid võivad ka otsustada, et tuvastav asutus võib lõpetada taotluse läbivaatamise ilma otsust vastu võtmata. Sellisel juhul tagavad liikmesriigid, et tuvastav asutus teeb vastava märkuse taotleja toimikusse.

#### Artikkel 20

##### Menetlus varjupaigataotluse kaudse tagasivõtmise või sellest loobumise korral

1. Kui on piisav alus arvata, et varjupaigataotleja on varjupaigataotluse kaudselt tagasi võtnud või sellest loobunud, tagab liikmesriik, et tuvastav asutus teeb otsuse taotluse läbivaatamise lõpetamise või taotluse tagasilükkamise kohta põhjendusel, et taotleja pole tõestanud oma õigust pagulasseisundile vastavalt direktiivile 2004/83/EÜ.

Liikmesriigid võivad eeldada, et taotleja on varjupaigataotluse kaudselt tagasi võtnud või sellest loobunud, eriti kui on kindlaks tehtud, et:

a) varjupaigataotleja pole reageerinud palvele esitada taotluse seisukohalt olulist teavet direktiivi 2004/83/EÜ artikli 4 põhjal või pole ilmunud isiklikule küsitlusele, nagu on ette nähtud artiklites 12, 13 ja 14, välja arvatud juhul, kui taotleja tõestab mõistliku aja jooksul, et ta ei saanud seda teha temast mitteolenevatel põhjustel;

b) varjupaigataotleja varjab ennast või on lahkunud loata oma elukohast või kinnipidamiskohast, ilma et ta oleks mõistliku aja jooksul sellest teavitanud pädevat asutust, või kui varjupaigataotleja pole mõistliku aja jooksul täitnud kohustust kohale ilmuda või võtnud muul viisil ühendust.

Liikmesriigid võivad käesolevate sätete rakendamisel kehtestada tähtajad või suunised.

2. Liikmesriigid tagavad, et taotlejal, kes võtab pädeva asutusega uuesti ühendust pärast seda, kui käesoleva artikli lõikes 1 osutatud otsus taotluse läbivaatamise lõpetamise kohta on vastu võetud, on õigus nõuda juhtumi uuesti käsitlemist, välja arvatud juhul, kui taotlust vaadatakse läbi vastavalt artiklitele 32 ja 34.

Liikmesriigid võivad ette näha tähtaja, pärast mida ei saa juhtumit enam uuesti käsitleda.

Liikmesriigid tagavad, et selliseid isikuid ei saadeta tagasi, kui see on vastuolus *non-refoulement* põhimõttega.

Liikmesriigid võivad lubada tuvastavatel asutustel jätkata taotluse läbivaatamist sealt, kus see pooleli jäi.

#### Artikkel 21

##### UNCHRi roll

1. Liikmesriigid lubavad UNCHRil:

a) pääseda juurde varjupaigataotlejatele, kaasa arvatud neile, kes on kinnipidamiskohas ja lennujaama või sadama transiiditsoonis;

b) pääseda juurde teabele, mis käsitleb üksikuid varjupaigataotlusi, menetluse kulgu ja vastuvõetud otsuseid, tingimusel, et varjupaigataotleja on sellega nõus;

c) esitada menetluse kõikides etappides Genfi konventsiooni artikliga 35 talle pandud järelevalvekohustuste elluviimisel pädevatele asutustele konkreetseid varjupaigataotlusi käsitlevaid seisukohti.

2. Lõiget 1 kohaldatakse ka organisatsiooni suhtes, kes vastavalt liikmesriigiga sõlmitud kokkuleppele tegutseb asjassepuutuva liikmesriigi territooriumil UNCHRi nimel.

## Artikkel 22

**Teabe kogumine üksikjuhtumite kohta**

Üksikjuhtumite läbivaatamise eesmärgil liikmesriigid:

- a) ei avalda otse üksikut varjupaigataotlust käsitlevat teavet ega taotluse esitamise fakti varjupaigataotleja väidetava(te)le tagakiusaja(te)le;
- b) ei kogu teavet väidetava(te)lt tagakiusaja(te)lt viisil, mis teavitaks tagakiusajat või tagakiusajaid otseselt asjaolust, et kõnealune taotleja on varjupaigataotluse esitanud ning mis seaks ohtu taotleja ja ülalpeetavate füüsilise puutumatuse või taotlejate päritolumaal elavate perekonnaliikmete vabaduse ja julgeoleku.

## III PEATÜKK

**ESIMESE ASTME MENETLUS**

## I JAGU

## Artikkel 23

**Läbivaatamise kord**

1. Liikmesriigid vaatavad varjupaigataotlused läbi korras, mis vastab II peatükis sätestatud üldpõhimõtetele ja tagatistele.

2. Liikmesriigid tagavad, et taotluse menetlemine lõpetatakse võimalikult kiiresti, ilma et see piiraks taotluse piisavat ja põhjalikku läbivaatamist.

Liikmesriigid tagavad, et kui otsust ei ole võimalik kuue kuu jooksul vastu võtta, siis teavitatakse asjaomast taotlejat:

- a) viivitusest või
  - b) tema soovil tähtajast, millal on oodata tema taotlust käsitlevat otsust. See teave ei kohusta liikmesriiki võtma otsust vastu nimetatud tähtajaks.
3. Liikmesriigid võivad taotluste eelisjärjekorras läbi vaadata või kiirendada selle läbivaatamist vastavalt II peatükis sätestatud üldpõhimõtetele ja tagatistele, kaasa arvatud juhul, kui on tõenäoline, et taotlus on hästi põhjendatud või kui taotlejal on erivajadused.

4. Samuti võivad liikmesriigid ette näha, et taotluse läbivaatamist vastavalt II peatükis sätestatud üldpõhimõtetele ja tagatistele võib korraldada eelisjärjekorras või seda kiirendada, kui:

- a) taotleja on taotluse ja asjaolude esitamisel tõstatanud probleeme, mis ei seostu või seostuvad minimaalselt küsimusega, kas teda saab käsitada pagulasena direktiivi 2004/83/EÜ alusel või
- b) on selge, et taotlejat ei saa liikmesriigis käsitada pagulasena või pagulasseisundit vääriva isikuna direktiivi 2004/83/EÜ alusel või
- c) varjupaigataotlust peetakse põhjendamatuks:
  - i) kuna taotleja on pärit turvalisest päritoluriigist artiklite 29, 30 ja 31 tähenduses; või
  - ii) kuna riiki, mis pole liikmesriik, peetakse taotleja seisukohalt turvaliseks kolmandaks riigiks, ilma et see piiraks artikli 28 lõike 1 kohaldamist või
- d) taotleja on asutusi eksitanud, esitades valeandmeid või -dokumente või jättes avaldamata tema isikut ja/või rahvust käsitlevat teavet või dokumente, millel oleks võinud otsusele negatiivne mõju olla või
- e) taotleja on esitanud uue varjupaigataotluse uute isikuandmetega või
- f) taotleja pole esitanud teavet, mille alusel oleks võimalik piisava kindlusega tuvastada tema isik või kodakondsus, või on tõenäoline, et taotleja on pahatahtlikult hävitanud või vabanenud isikut tõendavast dokumendist või reisidokumendist, mis oleks aidanud kindlaks teha tema isikut või kodakondsust või
- g) taotleja on teinud ebajärjekindlaid, vastukäivaid, ebatõenäolisi või ebapiisavaid avaldusi, mis muudavad selgelt ebausutavateks tema väited, et ta on tagakiusatav direktiivi 2004/83/EÜ tähenduses või
- h) taotleja on esitanud korduva taotluse, kus pole esitatud uusi asjasse puutuvaid asjaolusid tema isikliku olukorra või päritoluriigis valitseva olukorra kohta või
- i) taotleja jättis mõjuva põhjuse taotluse varem esitamata, kuigi tal oli võimalus seda teha või

- j) taotleja esitab taotluse üksnes eesmärgiga lükata edasi või nurjata tema tagasisaatmist käsitleva varasema või vältimatu otsuse täideviimist või

II JAGU

Artikkel 25

### Vastuvõetamatud taotlused

- k) taotleja on jätnud mõjuva põhjusega täitmata direktiivi 2004/83/EÜ artikli 4 lõigetes 1 ja 2 või käesoleva direktiivi artikli 11 lõike 2 punktides a ja b ning artikli 20 lõikes 1 osutatud kohustused või
- l) taotleja sisenes liikmesriigi territooriumile ebaseaduslikult või pikendas ebaseaduslikult oma riigis viibimist ning jättis mõjuva põhjusega vastavate asutustega ühendust võtmata ja/või ei esitanud varjupaigataotlust niipea kui võimalik, arvestades tema riiki sisenemise asjaoludega või
- m) taotleja ohustab liikmesriigi riiklikku julgeolekut või avalikku korda või taotleja on vastavalt siseriiklikule õigusele välja saadetud riiklikku julgeolekut või avalikku korda käsitlevatel mõjuvatel põhjustel või
- n) taotleja keeldub andmast sõrmejälgi vastavalt asjaomastele ühenduse ja/või siseriiklikele õigusaktidele või
- o) taotluse esitas vallaline alaealine, kelle suhtes kohaldatakse artikli 6 lõike 4 punkti c pärast seda, kui alaealise eest vastutavate vanemate või vanema taotlus on tagasi lükatud, ning tema isikliku olukorra või tema päritoluriigis valitseva olukorra kohta pole lisatud uusi asjakohaseid asjaolusid.

Artikkel 24

### Erimenetlused

1. Liikmesriigid võivad erandina II peatüki üldpõhimõtetest ja tagatistest ette näha järgmised erimenetlused:
- a) esialgne menetlus IV jaos kehtestatu raames käsitletavate juhtumite läbivaatamiseks;
- b) menetlused V jaos kehtestatu raames käsitletavate juhtumite läbivaatamiseks.
2. Liikmesriigid võivad VI jao osas ette näha erandeid.

1. Lisaks juhtudele, kus taotlust ei vaadata läbi vastavalt määrusele (EÜ) nr 343/2003, ei ole liikmesriigid kohustatud tuvastama, kas taotlejat saab käsitada pagulasena vastavalt direktiivile 2004/83/EÜ, kui taotlust loetakse vastavalt käesolevale artiklile vastuvõetamatuks.

2. Liikmesriigid võivad lugeda varjupaigataotluse vastavalt käesolevale artiklile vastuvõetamatuks, kui:

- a) mõni teine liikmesriik on omistanud pagulasseisundi;
- b) vastavalt artiklile 26 loetakse taotleja seisukohalt esimeseks varjupaigariigiks mõnd muud riiki, mis pole liikmesriik;
- c) riiki, mis pole liikmesriik, loetakse vastavalt artiklile 27 taotleja seisukohalt turvaliseks kolmandaks riigiks;
- d) taotlejal lubatakse jääda asjaomasesse liikmesriiki muudel alustel, mille tulemusena talle antakse staatus, mis on võrdne pagulasseisundiga kaasnevate õiguste ja eelistega, mis tulevad direktiivist 2004/83/EÜ;
- e) taotlejal lubatakse jääda asjaomase liikmesriigi territooriumile muudel alustel, mis kaitsevad teda välja- või tagasisaatmise eest, kuni selgub punkti d kohase staatuse määramise menetluse tulemus;
- f) taotleja esitab samasuguse taotluse pärast lõpliku otsuse langetamist;
- g) taotleja ülalpeetav esitab taotluse pärast seda, kui ta on vastavalt artikli 6 lõikele 3 nõustunud oma juhtumi läbivaatamisega tema nimel tehtud taotluse osana ning ei esine ülalpeetava olukorraga seotud asjaolusid, mis õigustaksid eraldi taotluse esitamist.

Artikkel 26

### Esimese varjupaigariigi mõiste

Riiki võib pidada konkreetse varjupaigataotleja seisukohalt esimeseks varjupaigariigiks, kui:

- a) teda on seal riigis pagulasena tunnustatud ja ta saab ennast selle riigi kaitse alla anda või

- b) tal on muul viisil selle riigi piisav kaitse, kaasa arvatud *non-refoulement* põhimõttest tulenev,

tingimusel, et see riik võtab ta tagasi.

Esimese varjupaigariigi mõiste kohaldamisel varjupaigataotleja konkreetsele olukorrale võivad liikmesriigid võtta arvesse artikli 27 lõiget 1.

#### Artikkel 27

##### Turvalise kolmanda riigi mõiste

1. Liikmesriigid võivad kohaldada turvalise kolmanda riigi mõistet ainult juhul, kui pädevad asutused on veendunud, et varjupaika taotlevat isikut koheldakse asjaomases kolmandas riigis kooskõlas järgmiste põhimõtetega:

- a) elu ja vabadus pole ohus rassi, usu, rahvuse, sotsiaalsesse gruppi kuulumise või poliitiliste tõekspidamiste tõttu ning
- b) riigis austatakse *non-refoulement* põhimõtet vastavalt Genfi konventsioonile;
- c) riigis austatakse rahvusvahelistes õigusaktides sätestatud keeldu saata isikut tagasi, kui sellega rikutaks isiku õigust kaitsele piinamise või muu julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise eest; ning
- d) isikul on võimalus taotleda pagulasseisundit ning pagulaseks tunnistamise korral saada kaitset vastavalt Genfi konventsioonile.

2. Turvalise kolmanda riigi mõiste rakendamisele kohaldatakse siseriiklikes õigusaktides sätestatud eeskirju, kaasa arvatud:

- a) eeskirjad, mis nõuavad varjupaika taotleva isiku ja asjaomase kolmanda riigi vahelist sidet, mille alusel oleks nimetatud isikul mõistlik minna asjaomasesse riiki;
- b) eeskirjad, mis käsitlevad meetodeid, mille alusel pädevad asutused veenduvad, et turvalise kolmanda riigi mõistet saab kohaldada konkreetsele riigile või konkreetsele taotlejale. Nimetatud meetodid hõlmavad riigi turvalisuse hindamist igal konkreetsel juhul konkreetse taotleja seisukohast ja/või siseriiklikul tasandil üldiselt turvaliseks peetavate riikide määratlemist;

- c) eeskirjad, mis vastavalt rahvusvahelisele õigusele võimaldavad teha kindlaks, kas asjaomane kolmas riik on konkreetse taotleja seisukohast turvaline ning mille alusel on taotlejal õigus vaidlustada turvalise kolmanda riigi mõiste kohaldamist põhjendusel, et teda asjaomases riigis piinatakse või rakendatakse muud julma, ebainimlikku või inimväärikust alandavat kohtlemist või karistamist.

3. Ainult käesoleva artikli põhjal tehtud otsuse rakendamisel liikmesriigid:

- a) teavitavad taotlejat vastavalt ning

- b) edastavad talle dokumendi, milles teavitatakse kolmanda riigi asutusi selle riigi keeles asjaolust, et taotlust ei ole põhjalikult läbi vaadatud.

4. Kui kolmas riik ei luba varjupaigataotlejal oma territooriumile siseneda, tagavad liikmesriigid juurdepääsu menetlusele vastavalt II peatükis kirjeldatud üldpõhimõtetele ja tagatistele.

5. Liikmesriigid teavitavad komisjoni regulaarselt riikidest, mille suhtes kohaldatakse turvalise kolmanda riigi mõistet vastavalt käesoleva artikli sätetele.

#### III JAGU

##### Artikkel 28

##### Põhjendamatud taotlused

1. Ilma et see piiraks artiklite 19 ja 20 kohaldamist, võivad liikmesriigid lugeda varjupaigataotluse põhjendamatuks, kui tuvastav asutus on teinud kindlaks, et taotlejat ei saa käsitada pagulasena direktiivi 2004/83/EÜ tähenduses.

2. Artikli 23 lõike 4 punktis b mainitud juhtudel ning põhjendamatute varjupaigataotluste korral, mille puhul kehtivad artikli 23 lõike 4 punktides a ja c-o loetletud tingimused, võivad liikmesriigid samuti lugeda taotluse ilmselt põhjendamatuks, kui siseriiklikes õigusaktides on nii määratletud.

##### Artikkel 29

##### Turvalise päritoluriigina käsitatavate kolmandate riikide ühine miinimumnimetamine

1. Nõukogu võtab komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga kvalifitseeritud häälteenamusega vastu nende kolmandate riikide ühise miinimumnimetamise kirja, mida liikmesriigid käsivad turvaliste päritoluriikidena vastavalt II lisale.

2. Nõukogu võib komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga muuta kvalifitseeritud hääleteenamusega ühist miinimumnimekirja, lisades või kustutades kolmandaid riike vastavalt II lisale. Komisjon vaatab läbi kõik nõukogu või liikmesriigi poolt talle suunatud taotlused ühise miinimumnimekirja muutmissettepaneku esitamiseks.

3. Lõigete 1 või 2 alusel ettepaneku tegemisel kasutab komisjon olemasolevat enda teavet, liikmesriikidelt ning vajadusel UNCHRilt, Euroopa Nõukogult ja teistelt asjaomastelt rahvusvahelistelt organisatsioonidelt saadud teavet.

4. Kui nõukogu palub komisjonil esitada ettepanek kolmanda riigi ühisest miinimumnimekirjast kustutamise kohta, peatatakse liikmesriikide artikli 31 lõikest 2 tulenev kohustus vastava kolmanda riigi suhtes järgmisel päeval pärast nõukogu otsust paluda komisjonil esitada selline ettepanek.

5. Kui liikmesriik palub komisjonil esitada nõukogule ettepanek kustutada kolmas riik ühisest miinimumnimekirjast, teavitab liikmesriik kirjalikult nõukogu komisjonile esitatud palvest. Liikmesriigi artikli 31 lõikest 2 tulenev kohustus vastava kolmanda riigi suhtes peatatakse järgmisel päeval pärast nõukogu teavitamist.

6. Euroopa Parlamenti teavitatakse lõigete 4 ja 5 kohastest peatamistest.

7. Lõigete 4 ja 5 kohased peatamised lõppevad kolme kuu möödumisel, välja arvatud juhul, kui komisjon teeb enne nimetatud tähtaja möödumist ettepaneku kolmanda riigi kustutamiseks ühisest miinimumnimekirjast. Peatamised lõpevad ka juhul, kui nõukogu lükkab tagasi komisjoni ettepaneku kolmanda riigi nimekirjast kustutamise kohta.

8. Komisjon esitab nõukogu taotlusel Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande selle kohta, kas olukord ühisest miinimumnimekirjas olevas riigis on endiselt kooskõlas II lisaga. Komisjon võib aruande esitamisel teha soovitusi või ettepanekuid, mida ta peab sobivaks.

#### Artikkel 30

### Kolmandate riikide turvaliseks päritoluriigiks tunnistamine liikmesriikide poolt

1. Piiramata artikli 29 kohaldamist, võivad liikmesriigid säilitada või kehtestada õigusaktid, mis võimaldavad riikidel endil määratleda vastavalt II lisale kolmandad riigid, mida varjupaiga-

taotluste läbivaatamise eesmärgil peetakse turvalisteks päritoluriikideks, kuid mis ei ole ühisest miinimumnimekirjas. Liikmesriigid võivad tunnistada turvaliseks ka kolmanda riigi osa, mille puhul on täidetud II lisa tingimused.

2. Erandina lõikest 1 võivad liikmesriigid säilitada 1. detsembril 2005 kehtivad õigusaktid, mis võimaldavad määratleda kolmandad riigid, mida varjupaigataotluste läbivaatamise eesmärgil peetakse turvalisteks päritoluriikideks, kuid mis ei ole ühisest miinimumnimekirjas, kui liikmesriigid on veendunud, et üldiselt isikuid asjaomastes kolmandates riikides ei:

a) kiusata taga direktiivi 2004/83/EÜ artikli 9 tähenduses ega

b) piinata, kohelda ega karistata ebainimlikult või inimväärikust alandavalt.

3. Liikmesriigid võivad samuti säilitada 1. detsembril 2005 kehtivad õigusaktid, mis võimaldavad määratleda turvalisena riigi osa või riiki või riigi osa konkreetse isikute grupi suhtes seal riigis, kui lõike 2 tingimused on selle riigi osa või isikute grupi suhtes täidetud.

4. Kui liikmesriigid määratlevad, kas riik on turvaline päritoluriik vastavalt lõigetele 2 ja 3, peavad nad silmas pidama asjaomase kolmanda riigi õiguslikku olukorda, seaduste rakendamist ja üldisi poliitilisi asjaolusid.

5. Hinnang, kas riik on turvaline päritoluriik vastavalt käesolevale artiklile, põhineb teabel, mis on saadud paljudest teabeallikatest, kaasa arvatud eelkõige teistelt liikmesriikidelt, UNCHRilt, Euroopa Nõukogult ja teistelt asjaomastelt rahvusvahelistelt organisatsioonidelt.

6. Liikmesriigid teatavad komisjonile, milliseid riike nad loevad turvalisteks päritoluriikideks vastavalt käesoleva artiklile.

#### Artikkel 31

### Turvalise päritoluriigi mõiste kohaldamine

1. Vastavalt artiklile 29 ja 30 võib turvaliseks päritoluriigiks tunnistatud kolmandat riiki pidada pärast taotluse individuaalset läbivaatamist konkreetse varjupaigataotleja osas turvaliseks päritoluriigiks ainult juhul, kui:

a) taotlejal on selle riigi kodakondsus või

- b) ta on kodakondsuseta isik ning tema varasem peamine elukoht oli selles riigis

ning ta ei ole esitanud tõsiseltvõetavaid põhjendusi selle kohta, miks ei saa taotleja konkreetses olukorras seda riiki pagulasena käsitamise seisukohalt pidada turvaliseks päritoluriigiks vastavalt direktiivile 2004/83/EÜ.

2. Liikmesriigid peavad varjupaigataotlust põhjendamatuks vastavalt lõikele 1, kui kolmas riik on tunnistanud turvaliseks vastavalt artiklile 29.

3. Liikmesriigid sätestavad siseriiklikes õigusaktides täiendavad eeskirjad ja juhendid turvalise päritoluriigi mõiste kohaldamiseks.

#### IV JAGU

##### Artikkel 32

##### Korduvad taotlused

1. Kui liikmesriigis varjupaika taotleb isik esitab samas liikmesriigis täiendavaid selgitusi või korduva taotluse, võib liikmesriik vaadata need täiendavad selgitused või korduva taotluse üksikasjad läbi eelneva taotluse läbivaatamise raames või läbivaatamisele kuuluva otsuse või edasikaebuse läbivaatamise raames, kuivõrd pädevad asutused saavad selles raamistikus võtta arvesse ja kaaluda kõiki täiendavate selgituste või korduva taotluse aluseks olevaid üksikasju.

2. Lisaks sellele võivad liikmesriigid kohaldada lõikes 3 osutatud erimenetlust, kui isik esitab korduva varjupaigataotluse:

a) pärast seda, kui ta on eelmisest taotluse artiklite 19 või 20 alusel tagasi võtnud või sellest loobunud;

b) pärast seda, kui eelmise taotluse kohta on otsus vastu võetud. Liikmesriigid võivad samuti otsustada rakendada seda menetlust alles pärast lõpliku otsuse vastuvõtmist.

3. Korduvate varjupaigataotluste osas tuleb esmalt kontrollida, kas esialgsest taotlusest loobumise järel või pärast selle taotluse kohta käesoleva artikli lõike 2 punktis b osutatud otsuse vastuvõtmist on kerkinud esile või taotleja poolt esitatud uusi asjaolusid või tõendeid, mis on seotud selle väljaselgitamisega, kas teda on võimalik käsitada pagulasena direktiivi 2004/83/EÜ alusel.

4. Kui käesoleva artikli lõikes 3 osutatud esialgse läbivaatamise käigus kerkib esile uusi asjaolusid või taotleja esitab uusi tõendeid, mis olulisel määral lisavad tõenäosust käsitada taotlejat pagulasena direktiivi 2004/83/EÜ alusel, jätkatakse taotluse läbivaatamist vastavalt II peatükile.

5. Liikmesriigid võivad vastavalt siseriiklikele õigusaktidele jätkata korduvate taotluste läbivaatamist, kui menetluse uuendamiseks on muid põhjusi.

6. Liikmesriigid võivad otsustada jätkata taotluse läbivaatamist ainult juhul, kui asjaomane taotleja ei saanud temast mittemolevatel põhjustel eelneva menetluse käigus tõendada käesoleva artikli lõigetes 3, 4 ja 5 sätestatud asjaolusid, eelkõige aga kasutada õigust tõhusale õiguskaitsevahendile vastavalt artiklile 39.

7. Käesolevas artiklis osutatud menetlust võib rakendada ka ülalpeetava puhul, kes esitab avalduse pärast seda, kui ta on vastavalt artikli 6 lõikele 3 nõustunud oma juhtumi läbivaatamisega tema nimel tehtud taotluse osana. Sellisel juhul tehakse käesoleva artikli lõikes 3 osutatud esialgse läbivaatamise käigus kindlaks, kas ülalpeetava olukorraga on seotud asjaolusid, mis õigustaksid eraldi taotluse esitamist.

##### Artikkel 33

##### Ilmunuta jätmine

Liikmesriigid võivad säilitada või kehtestada artiklis 32 sätestatud menetluse varjupaigataotluste suhtes, mille esitavad hiljem taotlejad, kes tahtlikult või raske hooletuse tõttu ei läinud vastuvõtukeskusesse või ei ilmunud pädevasse asutusse määratud ajal.

##### Artikkel 34

##### Menetluseeskirjad

1. Liikmesriigid kindlustavad varjupaigataotlejatele, kelle taotlusi vaadatakse vastavalt artiklile 32 esialgselt läbi, artikli 10 lõikes 1 ette nähtud tagatised.

2. Liikmesriigid võivad siseriiklikes õigusaktides sätestada artikli 32 kohase esialgse läbivaatamise menetluse. Nende eeskirjadega võib muu hulgas:

a) kohustada asjaomast taotlejat viitama faktidele ja tõestama tõendite õigsust, mis õigustavad uue menetluse algatamist;

b) nõuda asjaomaselt taotlejalt tema käsutusse jõudnud uue teabe esitamist teatud aja jooksul pärast teabe omandamist;

- c) ette näha esialgse läbivaatamise ainult kirjaliku teabe alusel ilma isikut küsitlemata.

Need tingimused ei või välistada varjupaigataotlejatele juurdepääsu uuele menetlusele ega vii sellise juurdepääsu lõpliku tühistamise või olulise piiramiseni.

### 3. Liikmesriigid tagavad, et:

- a) taotlejat teavitatakse asjakohasel viisil esialgse läbivaatamise tulemustest ja juhul, kui taotluse läbivaatamist ei jätkata, siis ka selle põhjustest ning võimalustest, kuidas otsuse peale kaevata või taotleda selle uuesti läbivaatamist;
- b) kui on tegemist ühega artikli 32 lõikes 2 osutatud olukordadest, jätkab tuvastav asutus korduva taotluse läbivaatamist vastavalt II peatüki sätetele niipea kui võimalik.

#### V JAGU

#### Artikkel 35

#### Menetlused piiril

1. Liikmesriigid võivad vastavalt II peatüki üldpõhimõtetele ja tagatistele ette näha menetlused, mille alusel liikmesriigi piiril või transiiditsoonis esitatud taotluste üle otsustatakse sealsamas.
2. Kui lõikes 1 sätestatud menetlusi ei ole siiski veel olemas, võivad liikmesriigid vastavalt käesoleva artikli sätetele ja kooskõlas 1. detsembril 2005 kehtivate õigusaktidega säilitada menetlused, mis kalduvad kõrvale II peatükis kirjeldatud üldpõhimõtetest ja tagatistest ning mille eesmärgiks on otsustada, kas lubada piiril või transiiditsoonis sinna saabunud ja seal ka varjupaigataotluse esitanud varjupaigataotlejad liikmesriigi territooriumile.

### 3. Lõikes 2 osutatud menetlusega tagatakse eelkõige, et:

- a) asjaomastel isikutel lubatakse jääda liikmesriigi piirile või transiiditsoonis, ilma et see piiraks artikli 7 kohaldamist;
- b) asjaomaseid isikuid teavitatakse kohe artikli 10 lõike 1 punktis a kirjeldatud õigustest ja kohustustest;
- c) asjaomastel isikutel oleks vajadusel võimalus kasutada tõlgi teenuseid, nagu on kirjeldatud artikli 10 lõike 1 punktis b;
- d) enne, kui pädev asutus võtab selliste menetluste raames vastu otsuse, küsitlevad asjaomaseid isikuid varjupaigataotluse osas

isikud, kellel on vajalikud teadmised varjupaika ja pagulasi käsitlevatest õigusaktidest, nagu on kirjeldatud artiklites 12, 13 ja 14;

- e) asjaomased isikud saavad konsulteerida vastavalt artikli 15 lõikele 1 siseriiklike õigusaktide alusel tunnustatud või sellisena lubatud juriidilise nõustaja või muu nõustajaga ning

- f) saatjata alaealistele määratakse esindaja vastavalt artikli 17 lõikele 1, välja arvatud juhul, kui kohaldatakse artikli 17 lõikeid 2 või 3.

Juhul, kui pädev asutus keeldub sisenemise luba andmast, peab ta asjaomasele taotlejale teatama asjaolud ja õiguslikud põhjused, miks varjupaigataotlust peetakse põhjendamatuks või vastuvõetamatuks.

4. Liikmesriigid tagavad, et lõikes 2 sätestatud menetluste raames vastuvõetavad otsused tehakse mõistliku aja jooksul. Kui otsust pole nelja nädala jooksul vastu võetud, lubatakse varjupaigataotlejal siseneda liikmesriigi territooriumile, et taotlust saaks läbi vaadata vastavalt käesoleva direktiivi teistele sätetele.

5. Juhul, kui isik saabub ebatavalisel viisil või kui korraga saabub palju kolmanda riigi kodanikke või kodakondsuseta isikuid, kes esitavad varjupaigataotluse piiril või transiiditsoonis, mistõttu on praktiliselt võimatu kohaldada lõike 1 sätteid või lõigetes 2 ja 3 sätestatud erimenetlust, võib neid menetlusi rakendada juhul, kui ja seni, kuni kolmanda riigi kodanikud või kodakondsuseta isikud on normaalsel tingimustel paigutatud piiri või transiiditsooni lähedale.

#### VI JAGU

#### Artikkel 36

#### Euroopa turvalise kolmanda riigi mõiste

1. Liikmesriigid võivad ette näha, et II peatükis kirjeldatud varjupaigataotluse läbivaatamist ja taotleja olukorra turvalisuse kindlakstegemist ei teostata või teostatakse mittetäielikult juhtudel, kus pädev asutus on faktide põhjal tõestanud, et varjupaigataotleja soovib siseneda või on sisenenud liikmesriigi territooriumile ebaseaduslikult lõike 2 kohasest turvalisest kolmandast riigist.

2. Kolmandat riiki võib lõike 1 tähenduses lugeda turvaliseks kolmandaks riigiks ainult siis, kui:

- a) see riik on ratifitseerinud Genfi konventsiooni ja järgib selle sätteid geograafiliste piiranguteta;

b) selles riigis rakendatakse õigusaktidega ettenähtud varjupaigamenetlust;

c) see riik on ratifitseerinud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni ning järgib selle sätteid, kaasa arvatud tõhusaid õiguskaitsevahendeid käsitlevaid norme ning

d) nõukogu on nii määranud vastavalt lõikele 3.

3. Nõukogu võib komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga võtta vastu või muuta kvalifitseeritud häälteenamusega ühist nimekirja kolmandatest riikidest, mida peetakse lõike 1 tähenduses turvalisteks kolmandateks riikideks.

4. Asjaomased liikmesriigid näevad lõike 1 kohaldamiseks siseriiklike õigusaktidega ette vajalikud juhendid ning vastavalt nendele sätetele vastuvõetavate otsuste tagajärjed kooskõlas Genfi konventsiooni kohase *non-refoulement* põhimõttega, nähes ette ka erandid käesoleva artikli kohaldamisest humanitaarsetel või poliitilistel põhjustel või rahvusvahelises avalikus õiguses sätestatud põhjustel.

5. Ainult käesoleva artikli põhjal tehtud otsuse rakendamisel asjaomased liikmesriigid:

a) teavitavad taotlejat vastavalt ning

b) edastavad talle dokumendi, milles teavitatakse kolmanda riigi asutusi selle riigi keeles asjaolust, et taotlust ei ole sisuliselt läbi vaadatud.

6. Kui turvaline kolmas riik ei luba varjupaigataotlejal uuesti riiki siseneda, tagavad liikmesriigid juurdepääsu menetlusele vastavalt II peatükis kirjeldatud üldpõhimõtetele ja tagatistele.

7. Liikmesriigid, mis on tunnistanud kolmandaid riike turvalisteks riikideks vastavalt 1. detsembril 2005 kehtinud siseriiklike õigusaktidele ning lõike 2 punktides a–c toodud kriteeriumitele, võivad kohaldada lõiget 1 kõnealuste kolmandate riikide suhtes kuni nõukogu võtab vastu ühise nimekirja vastavalt lõikele 3.

#### IV PEATÜKK

### PAGULASSEISUNDI ÄRAVÕTMISE MENETLUSED

#### Artikkel 37

#### Pagulasseisundi äravõtmine

Liikmesriigid tagavad, et konkreetse isiku pagulasseisundi äravõtmiseks võib alustada menetlust, kui kerkivad esile uued asjaolud või tõendid, mis annavad alust pagulasseisundi kehtivuse uuesti läbivaatamiseks.

#### Artikkel 38

#### Menetluseeskirjad

1. Liikmesriigid tagavad, et kui pädev asutus kaalub kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku pagulasseisundi äravõtmist vastavalt direktiivi 2004/83/EÜ artiklile 14, on asjaomasel isikul järgmised tagatised:

a) teda tuleb kirjalikult teavitada asjaolust, et pädev asutus vaatab uuesti läbi tema pagulasseisundi aluseid ning talle tuleb teatada läbivaatamise põhjused ning

b) talle tuleb anda võimalus esitada pagulasseisundi äravõtmise kohta vastuväiteid kas küsitluse käigus vastavalt artikli 10 lõike 1 punktile b ja artiklitele 12, 13 ja 14 või kirjaliku avalduse teel.

Lisaks sellele tagavad liikmesriigid, et nimetatud menetluse raames:

c) saaks pädev asutus täpset ja ajakohast teavet erinevatest allikatest, vajadusel näiteks UNHCRilt üldise olukorra kohta asjaomase isiku päritoluriigis ning

d) kui teavet kogutakse üksikjuhul pagulasseisundi uuesti läbivaatamise eesmärgil, ei koguta teavet tagakiusaja(te)lt viisil, mis teavitaks otseselt tagakiusajat või tagakiusajaid asjaolust, et kõnealune isik on pagulane, kelle staatus on uuesti läbivaatamisel, või mis seaks ohtu isiku ja tema ülalpeetavate füüsilise puutumatuse või isiku päritolumaal elavate perekonnaliikmete vabaduse ja julgeoleku.

2. Liikmesriigid tagavad, et pädeva asutuse poolt tehtud otsus pagulasseisundi äravõtmise kohta esitatakse kirjalikult. Otsuses esitatakse äravõtmist õigustavad asjaolud ja õiguslikud põhjused ning teave selle kohta, kuidas otsust vaidlustada.

3. Kui pädev asutus on otsustanud pagulasseisundi ära võtta, on artikli 15 lõige 2, artikli 16 lõige 1 ja artikkel 21 samaväärselt kohaldatavad.

4. Erandina käesoleva artikli lõigetest 1, 2 ja 3 võivad liikmesriigid otsustada, et pagulasseisund kaotab seadusega kehtivuse, kui see lõpeb vastavalt direktiivi 2004/83/EÜ artikli 11 lõike 1 punktidele a–d või kui pagulane on ühetähenduslikult pagulasseisundist lahti öelnud.

#### V PEATÜKK

#### APELLATSIOONIMENETLUS

##### Artikkel 39

#### Õigus tõhusale õiguskaitsevahendile

1. Liikmesriigid tagavad, et varjupaigataotlejatel on õigus tõhusale õiguskaitsevahendile kohtumenetluses järgmise osas:

a) varjupaigataotluse kohta tehtava otsus, kaasa arvatud otsus:

i) lugeda taotlus vastuvõetamatuks vastavalt artikli 25 lõikele 2;

ii) mis on vastu võetud liikmesriigi piiril või transiiditsoonis, nagu on kirjeldatud artikli 35 lõikes 1;

iii) mitte teostada läbivaatamist vastavalt artiklile 36;

b) keeldumine uuendada läbivaatamismenetlus pärast seda, kui see on lõpetatud vastavalt artiklitele 19 ja 20;

c) otsus mitte vaadata korduvat taotlust põhjalikumalt läbi vastavalt artiklitele 32 ja 34;

d) otsus keelduda taotleja riiki lubamisest artikli 35 lõikes 2 sätestatud menetluse raames;

e) otsus pagulasseisund ära võtta vastavalt artiklile 38.

2. Liikmesriigid näevad ette tähtjaid ja muud vajalikud eeskirjad, et taotlejal oleks võimalik kasutada õigust tõhusale õiguskaitsevahendile vastavalt lõikele 1.

3. Liikmesriigid sätestavad vajadusel eeskirjad kooskõlas rahvusvaheliste kohustustega, mis käsitlevad:

a) küsimust, kas lõike 1 kohasel õiguskaitsevahendil on toime, mis võimaldab taotlejal jääda asjaomasesse liikmesriiki kuni selgub selle kasutamise tulemus;

b) õiguskaitsevahendi või kaitsemeetmete rakendamise võimalikkust, kui lõike 1 kohasel õiguskaitsevahendil pole toimet, mis võimaldaks taotlejal jääda asjaomasesse liikmesriiki kuni tulemuse selgumiseni. Liikmesriigid võivad ette näha ka õiguskaitsevahendi *ex officio* ning

c) artikli 25 lõike 2 punkti c kohaste otsuste vaidlustamise põhjusi vastavalt artikli 27 lõike 2 punktide b ja c raames rakendatavatele meetoditele.

4. Liikmesriigid võivad kooskõlas lõikega 1 sätestada tähtjaja, mille jooksul peab kohus tuvastava asutuse otsuse läbi vaatama.

5. Kui taotlejale on antud staatus, mis annab talle siseriikliku ja ühenduse õiguse raames samad õigused ja eelised mis pagulasseisund direktiivi 2004/83/EÜ põhjal, loetakse, et see tagab taotlejale ka tõhusa õiguskaitsevahendi juhuks, kus kohus otsustab, et lõike 1 kohast õiguskaitsevahendit ei ole võimalik kasutada või et see ei anna tõenäoliselt tulemust, kuna taotleja pole piisavalt huvitatud menetluse jätkamisest.

6. Liikmesriigid võivad samuti sätestada siseriiklikes õigusaktides tingimused, mille raames võib eeldada, et taotleja on lõike 1 kohase õiguskaitsevahendi kaudselt tagasi võtnud või sellest loobunud, koos sel juhul järgitavate menetluseeskirjadega.

VI PEATÜKK

**ÜLD- JA LÕPPSÄTTED**

Artikkel 40

**Ametiasutuste vaidlustusõigus**

Käesolev direktiiv ei mõjuta siseriiklike õigusaktidega ette nähtud ametiasutuste võimalust vaidlustada haldus- ja/või kohtuotsuseid.

Artikkel 41

**Konfidentsiaalsus**

Liikmesriigid tagavad, et käesolevat direktiivi kohaldavad asutused on mis tahes teabe puhul, mida nad oma töö käigus saavad, kohustatud järgima siseriiklikus õiguses määratletud konfidentsiaalsuse põhimõtet.

Artikkel 42

**Aruanne**

Komisjon esitab hiljemalt 1. detsembril 2009 Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande käesoleva direktiivi kohaldamise kohta liikmesriikides ning teeb ettepanekud vajalike muudatuste tegemiseks. Liikmesriigid saadavad komisjonile nimetatud aruande koostamiseks vajaliku teabe. Pärast aruande esitamist annab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule käesoleva direktiivi kohaldamisest liikmesriikides aru mitte harvem kui iga kahe aasta järel.

Artikkel 43

**Ülevõtmine**

Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigusnormid hiljemalt 1. detsembriks 2007. Artikli 15 osas jõustavad liikmesriigid käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 1. detsembriks 2008. Liikmesriigid teatavad sellest viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nendesse või nende ametliku avaldamise puhul nende juurde viite käesolevale direktiivile. Nimetatud viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastuvõetud siseriiklike õigusnormide teksti.

Artikkel 44

**Üleminek**

Liikmesriigid kohaldavad artiklis 43 sätestatud õigusnorme varjupaigataotluste suhtes, mis esitatakse pärast 1. detsembrit 2007 ning pagulasseisundi äravõtmise menetluse suhtes, mida alustati pärast 1. detsembrit 2007.

Artikkel 45

**Jõustumine**

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 46

**Adressaadid**

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele kooskõlas Euroopa Ühenduse asutamislepinguga.

Brüssel, 1. detsember 2005

Nõukogu nimel

eesistuja

Ashton of UPHOLLAND

## I LISA

**“Tuvastava asutuse” mõiste**

Käesoleva direktiivi sätete kohaldamisel võib lirimaa, kuni kehtivad *Refugee Act 1966 (as amended)* (1996. aasta pagulaste seaduse (muudetud)) 17. jaotise lõike 1 sätteid, arvestada, et:

- “tuvastavaks asutuseks”, mis on ette nähtud käesoleva direktiivi artikli 2 punktis e, on *Office of the Refugee Applications Commissioner*, kui asi käsitleb selle kindlakstegemist, kas kuulutada asjaomane taotleja olukorrast sõltuvalt pagulaseks või mitte ning
- “esimese astme otsused”, mis on ette nähtud käesoleva direktiivi artikli 2 punktis e, hõlmavad ka *Refugee Applications Commissioner*i soovitusi, kui asi käsitleb küsimust, kas kuulutada asjaomane taotleja olukorrast sõltuvalt pagulaseks või mitte.

lirimaa teavitab komisjoni 1996. aasta pagulaste seaduse (muudetud) 17. jaotise lõike 1 võimalikest mis tahes muudatustest.

## II LISA

**Turvaliste päritoluriikide määratlemine artikli 29 ja artikli 30 lõike 1 kohaldamiseks**

Riiki loetakse turvaliseks päritoluriigiks, kui õigusliku olukorra, õigusaktide demokraatlikus süsteemis kohaldamise ja üldiste poliitiliste olude põhjal on võimalik tõestada, et riigis ei toimu üldist ja järjekindlat tagakiusamist nõukogu direktiivi 2004/83/EÜ artikli 9 tähenduses ega piinamist või muud inimväärlikust alandavat kohtlemist või karistamist ning et seal ei ole rahvusvahelise või riigisisese relvastatud konfliktiga kaasnevast valimatust vägivallast tingitud ohtu.

Nimetatud hinnangu andmisel tuleb võtta arvesse muu hulgas ka seda, millises ulatuses antakse asjaomases riigis kaitset tagakiusamise ja väärkohtlemise eest:

- a) riigi asjaomaste õigusaktidega ning nende kohaldamise viisiga;
- b) Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioonis ja/või kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelises paktis ja/või piinamise vastases konventsioonis sätestatud õiguste ja vabaduste järgimisega, eelkõige selliste õiguste järgimisega, millest ei saa teha erandit vastavalt nimetatud Euroopa konventsiooni artikli 15 lõikele 2;
- c) Genfi konventsiooni kohase *non-refoulement* põhimõtte raames;
- d) nimetatud õiguste ja vabaduste rikkumise vastaste tõhusate õiguskaitsevahendite süsteemi sätestamisega.

## III LISA

**Mõisted “Taotleja” või “Varjupaigataotleja”**

Käesoleva direktiivi sätete kohaldamisel võib Hispaania, kui kohaldatakse 26. novembri 1992. aasta “*Ley 30/1992 de Régimen jurídico de las Administraciones Públicas y del Procedimiento Administrativo Común*” ja 13. juuli 1998. aasta “*Ley 29/1998 reguladora de la Jurisdicción Contencioso-Administrativa*” sätteid, arvestada, et V peatüki kohaldamise eesmärgil hõlmavad direktiivi artikli 2 punkti c mõisted “taotleja” või “varjupaigataotleja” ka eespool nimetatud õigusaktides sätestatud mõistet “*recurrente*”.

“*Recurrentel*” on õigus samadele tagatistele, mis käesolevas direktiivis sätestatud “taotlejal” või “varjupaigataotlejal”, kui ta kasutab V peatükis sätestatud õigust tõhusale õiguskaitsevahendile.

Hispaania teavitab komisjoni eespool mainitud õigusaktide mis tahes asjakohastest muudatustest.

---